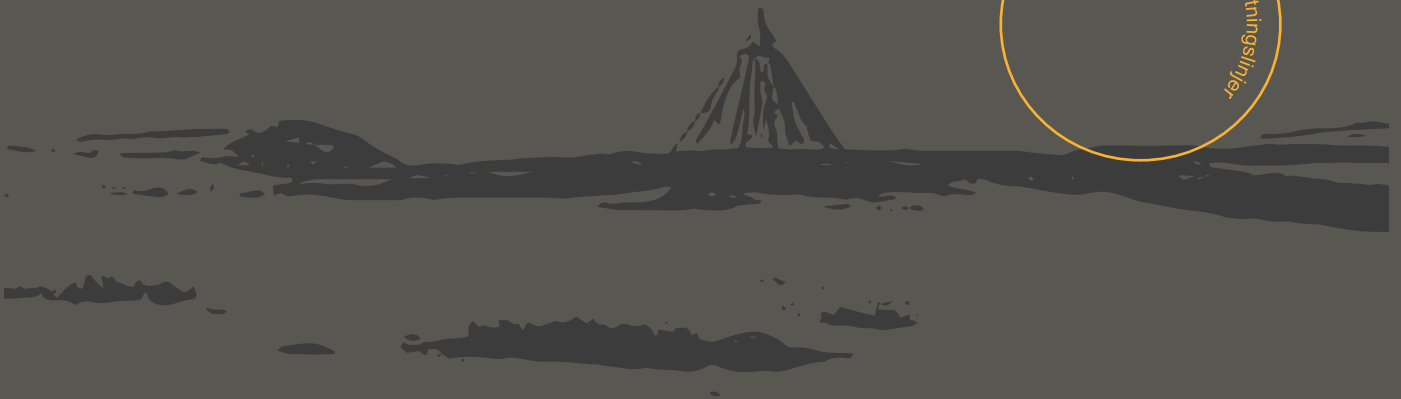

Etiske retningslinjer for Sametingets politikere

Fastsatt av Sametingets plenum 27.11.2008
Med siste endringer 05.06.2025

Innholdsfortegnelse

Etiske retningslinjer for Sametingets politikere

SAMETINGETS VERDIER	2
Rettferdighet, likeverd, respekt og solidaritet	2
Redelighet, ærlighet, troverdighet og åpenhet	2
Rutine for varsling av seksuelt uønsket adferd	3
 RUTINER FOR HÅNDTERING AV TRAKASSERING	 4
Overordnet	4
Formål	4
Trakassering	4
Særlig om seksuell trakassering	4
Taushetsplikt	5
Personvern	5
Kontradiksjon	5
Forholdet til forvaltningsloven	5
Ansvar for å ta imot og behandle varsel om trakassering	5
Avgrensning mot straffbare forhold	5
Hva skjer med varselet	5
Partiene og gruppenes ansvar	6

Sametingets verdier

Rettferdighet, likeverd, respekt og solidaritet

Punktet berører de overordnede verdiene for Sametingets virksomhet som folkevalgt urfolksorgan i relasjon til enkeltpersoner, grupper, andre politiske organer og samarbeidsparter nasjonalt og internasjonalt.

Redelighet, ærlighet, troverdighet og åpenhet

Punktet omhandler den enkelte politikers selvstendige plikt til å opptre på en måte som skaper tillit og et godt omdømme. Som forvaltere av det samiske samfunnets fellesmidler stilles det spesielt høye krav til den enkelte politikers etiske holdninger i sin virksomhet for Sametinget. Folkevalgte må være seg bevisste at de danner grunnlaget for samers og andres tillit til og holdning til Sametinget.

Målet med retningslinjene

Hensikten med retningslinjene er å skape bevissthet om etiske spørsmål og være en rettesnor for adferd og handlingsvalg. De er ikke utfyllende, og fritar dermed ikke den enkelte fra etisk refleksjon i all sin virksomhet for Sametinget.

Sametingets politikere skal:

1. etterleve verdier og normer i dette reglementet.
2. overholde lover, forskrifter og reglement og respektere Sametingets vedtak.
3. bestrebe seg på å assistere de som søker hjelp av Sametinget på en respektfull og inkluderende måte og i tråd med behov og relevans.
4. være seg bevisst om variasjoner i samisk kultur og levemåte.
5. opptre på en måte som opprettholder respekten for Sametinget og øker kunnskap og forståelse for samepolitikk og samisk samfunnsliv.
6. gjøre hva de kan for å unngå å komme i situasjoner som kan medføre konflikt mellom Sametingets interesser og personlige forhold.
Sametingsrepresentantene skal bidra til åpenhet rundt sine egne roller, verv og økonomiske interesser og anmodes om å melde inn en oversikt over egne roller og verv til plenumsledelsen. Det vises ellers til habilitetsreglene som følger av Sametingets forretningsordens § 33, jf. forvaltningslovens § 6.
7. ikke akseptere for seg selv, sin politiske gruppe, for sin familie eller andre nærstående spesielle fordeler av økonomisk eller annen art som kan oppfattes som å påvirke, eller være egnet til å påvirke politiske handlinger og vedtak. Være bevisst på at innkjøp fra og samhandling med konsulenter, entreprenører, leverandører og andre forretningsforbindelser utgjør en risiko for å bli innblandet i korrupsjon. Derfor bør politikerne ta alle nødvendige forholdsregler ved innkjøp av varer og tjenester.
8. ikke gi løfter privat som kan påvirke tjenesten i strid med Sametingets og brukernes interesser.
9. påse at fortrolige opplysninger som mottas i forbindelse med behandling av saker i Sametinget respekteres, og aldri bruke fortrolig informasjon man har fått kjennskap til i tjenesten for å oppnå personlige fordeler eller til å skade andre på noen måte.
10. se til at all informasjon som gis i forbindelse med virksomhet for Sametinget er korrekt og pålitelig. Det er opp til sametingspolitikeren eget skjønn å avgjøre hvem de skal møte og hvem de vil motta informasjon fra. I møte med lobbyister av ulik karakter er det viktig å sørge for å være informert om hvilke interesser de representerer. Politikere må være bevisst på at de kan utsettes for desinformasjon og feilinformasjon.
11. påse at reiseutgifter som sametingspolitiker og på vegne av Sametinget dekkes av Sametinget. Unntak fra dette prinsipp kan bare skje etter særskilt godkjenning av Sametinget.
12. vise ryddighet og nøkternhet i økonomiske saker, i forhold til Sametingets eiendeler, og bidra til åpenhet rundt bruken av Sametingets tilskudd til de politiske gruppene og midlene til opposisjonens arbeidsvilkår, med tilhørende regnskap.
13. ikke stille krav til administrasjonen som strider mot deres plikter og forpliktelser, og som går på tvers av det saklighetskravet som påhviler de ansatte.

14. i sin rolle som sametingspolitiker behandle andre med respekt, og være bevisst på ytringsform særlig i sosiale medier. Dette betyr at alle former for trakassering og mobbing inkludert seksuelt uønsket adferd, ikke må skje.
15. Alle partier representert på Sametinget oppfordres til å utvikle rutiner for behandling av uakseptabel adferd.

Rutine for varsling av seksuelt uønsket adferd:

All form for mobbing og trakassering inkludert seksuelt uønsket adferd, er uakseptabelt. Alle varsler om slik adferd skal tas på alvor og alle de involverte skal ivaretas på best mulig måte.

- Plenumslederen har ansvaret for behandlingen av varselet. I særskilte tilfeller kan det oppnevnes en setteleder som har ansvaret for behandlingen av varselet. ·
- Alle varsler om uønsket atferd skal journalføres og unntas offentlighet. · Sametingets administrasjon bistår plenumslederen med behandlingen, dog slik at et minimum antall personer er involvert. ·
- Dersom plenumslederen mottar et varsel fra den som har blitt utsatt for uønsket adferd, skal plenumslederen i samarbeid med vedkommende avgjøre hva som skal gjøres videre i saken.
- Dersom plenumslederen mottar et varsel fra andre enn den som har blitt utsatt for uønsket adferd, skal plenumslederen ta kontakt med den som har blitt utsatt for dette for å avgjøre hva som skal gjøres videre i saken. ·
- Plenumslederen har anledning til å kontakte den som har opptrådt utilbørlig dersom dette er nødvendig og informere om at det er mottatt varsel om vedkommende. ·
- Dersom det avgjøres at saken skal tas videre, har plenumslederen anledning til å informere partiet vedkommende det er varslet om tilhører. ·
- Plenumslederen har ansvaret for at alle involverte parter ivaretas på best mulig måte. Dette omfatter også rådgivning. ·
- Plenumslederen skal informere varsleren om hva som er gjort i saken.
- Varsler behandles i henhold til Rutiner for håndtering av trakassering.

Rutiner for håndtering av trakassering

Overordnet

Sametinget har ansvar for det som skjer under møter som Sametinget arrangerer. Dette gjelder forutenom komité- og plenumsmøter, alle konferanser, seminarer og møter i regi av Sametinget.

Retningslinjene gjelder også når sametingsrepresentantene deltar i møter i regi av andre i egenskap av å være sametingsrepresentant.

Retningslinjene gjelder under møtene, men også i sosiale sammenhenger i forbindelse med møtene.

Dette betyr at om en sametingsrepresentant deltar i møter der vedkommende ikke representerer Sametinget på noen måte, så avgrenses Sametingets ansvar mot dette. Likevel oppfordres sametingsrepresentantene til å etterleve de etiske retningslinjene også i slike sammenhenger. Det samme oppfordres også sametingsoppnevnte medlemmer i styrer, råd og utvalg til å gjøre.

Formål

Formålet med disse retningslinjene er å gi en forutsigbarhet i håndteringen av slike saker, sikre likebehandling og sikre vern for trakasserte og de som varsler om trakassering.

Retningslinjene skal gjøres kjent blant sametingsrepresentantene for å forhindre trakassering og for å trygge den enkeltes rettigheter, også den som anklages for trakassering.

Trakassering

Trakassering, herunder mobbing, er begreper som må tolkes ut fra tid, miljø og kultur. Det viktigste kjennetegnet på at adferden er uønsket, uoppfordret eller fremsatt/gjennomført på en slik måte, er at den som blir trakassert/mobbet har vanskelig for å forsvare seg. Trakasserende oppførsel fører til ubehag, frykt, sorg, sinne eller frustrasjon og kan være både verbal og ikke-verbal.

Hva som oppleves som trakassering er subjektivt og det skal tas hensyn til den som opplever situasjonen.

I vurderingen av om en oppførsel/handling er trakasserende er f.eks. ulike maktforhold, negative holdninger til grupper, seksualisert sjargong, uklare grenser m.v. av betydning.

Særlig om seksuell trakassering

Seksuell trakassering er uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom. Seksuell trakassering kan være alt fra seksuelle kommentarer om kropp og utseende, til simulering av seksuelle bevegelser, klåing, tafsing, berøring til overgrep. Visning av bilder og videoer med seksualisert innhold vil også omfattes.

Eksempler på uakseptabel oppførsel:

- Bruk av kallenavn, negative eller seksualiserte
- Kommentarer om kropp, jo mer seksuelle kommentarene er, jo verre er det
- Seksuelle tilnærmelser
- Uønskede invitasjoner og oppfordringer
- Å ta på andre på en seksualisert måte
- Å bruke sosiale medier med den hensikt å nedverdige og trakassere

Prosedyrer for behandling av varsler om trakassering

Grunnprinsipper for behandlingen

Taushetsplikt

Bare personer som har saklig grunn for å kjenne saken, eller som er involvert i saken som part eller saksbehandler skal få informasjon om sakens innhold.

Personvern

Personopplysninger skal behandles i tråd med den til enhver tid gjeldende personvernlovgivning.

Kontradiksjon

Den som påstås å stå bak trakasseringen skal gis innsyn i alle sider av saken. Vedkommende skal også gis rimelig tid til å uttale seg. Saksbehandlingen er skriftlig.

Forholdet til forvaltningsloven

Alle varsler skal journalføres og unntas offentlighet. Dette gjøres av hensyn til etterprøvbarhet og til de enkelte involverte i saken.

Ansvar for å ta imot og behandle varsel om trakassering

Plenumslederen har ansvaret for behandling av varsel om trakassering.

I særskilte tilfeller kan et oppnevnes en setteleder som har ansvaret for behandling av varsel.

Følgende opplysninger skal være med:

- Navn på fornærmede
- Navn på utøver av trakasseringen
- Sted, dato og klokkeslett for hendelsen
- Beskrivelse av trakasseringen

Avgrensning mot straffbare forhold

For hendelser som rammes av straffeloven, vil det være opp til den som er utsatt for hendelsen om saken skal anmeldes. Grunnholdningen er likevel at vold og alvorlige trusler skal anmeldes dersom den som er utsatt for det ikke motsetter seg det.

Hva skjer med varselet

Plenumslederen skal uten unødig opphold kontakte den som har varslet om trakassering og den som er utsatt for trakassering. All relevant informasjon skal nedtegnes og journalføres. Dette gjelder også om det er andre enn den som har blitt utsatt for dette, som varsler om saken.

Plenumslederen skal uten unødig opphold kontakte den som skal ha stått bak trakasseringen. All relevant informasjon skal nedtegnes og journalføres.

Plenumslederen må holde alle parter i saken informert om hvordan saken håndteres videre. I og med at sametingsrepresentantene er folkevalgte og har ombudsplikt, kan ikke de fratas sitt verv som representant. Det er heller ikke tillatt å gjøre trekk i godtgjørelser. En videre håndtering av en varslings sak er derfor begrenset når det gjelder eventuelle reaksjoner.

Plenumslederen har ansvar for at alle involverte parter ivaretas på best mulig måte. Dette omfatter også rådgivning.

Plenumslederen skal i hver enkelt sak vurdere hvorvidt partiet/gruppen vedkommende det er varslet om tilhører, skal informeres om varselet.

Partiene og gruppernes ansvar

Partiene og gruppene representert på Sametinget oppfordres til så langt som mulig å lage rutiner for håndtering av varsler om trakassering.

Retningslinjene er generelle og er ikke ment å være uttømmende.

